

УДК 336.74/.76:338.246+338.532](477):339.72

**СТАБІЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ ПРИ ПОРУШЕННІ ПАРИТЕТУ
КУПІВЕЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ**

кандидат економічних наук, доцент, Ривак О. С.

Львівський інститут економіки і туризму, Україна, Львів

Внутрішній інвестиційний і споживчий попит є рушієм розвитку економіки країни. Довготривала інфляція, яка передусім є наслідком накопичування внутрішнього і зовнішнього боргу, причиною безпрецедентного знецінення національної валюти, вказує на необхідність вдосконалення податкової системи, валютного курсоутворення, системи юриспруденції для покращення інвестиційного клімату, зменшення частки тіньової економіки в країні, забезпечення цінового паритету на внутрішніх ринках ресурсів і продуктів споживання та паритету купівельної спроможності національної валюти з метою оптимізації зовнішньоекономічних відносин і мінімізації негативних побічних ефектів від економічної діяльності суб'єктів господарювання.

Ключові слова: інвестиції, стартапи, девальвація, державний борг, валовий зовнішній борг, ВВП, ІСЦ, торговельний баланс, платіжний баланс, фінансовий результат підприємств, середня заробітна плата, процентні ставки, вплив капіталу, корупція, відшкодування ПДВ, офшорні зони, бенефіціари, державний бюджет, доходи населення, негативні побічні ефекти, паритет купівельної спроможності, ціновий диспаритет.

P.h.D., O. S. Ryvak. Stabilization of the State Economy Under Conditions of the Violation of Purchasing Power Parity of the National Currency/Lviv Institute of Economics and Tourism, Lviv, Ukraine

Domestic investment and consumer demand is the driving force

behind the country's economic development. Long-term inflation, which primarily results from the accumulation of domestic and foreign debt and is the reason for the unprecedented depreciation of the national currency, points to the need to improve the tax system, exchange rate formation, and jurisprudence system for improving the investment climate, reducing the share of the shadow economy in the country, ensuring price parity in domestic markets for resources and consumption products and parity of purchasing power of the national currency in order to optimize foreign economic relations and minimize negative side effects from the economic activity of business entities.

Key words: investment, start-ups, devaluation, public debt, gross domestic debt, GDP, CPI, trade balance, balance of payments, financial results of enterprises, average wages, interest rates, capital flight, corruption, VAT refunds, offshore zones, beneficiaries, state budget, population income, ineffective side effects, purchasing power parity, price disparity.

*Кандидат економічних наук, доцент Рывак О.С.
Стабілізація економіки країни при порушенні паритета
покупательної спроможності національної валюти / Львівський
інститут економіки і туризму, Україна, Львів*

Внутренний инвестиционный и потребительский спрос является двигателем развития экономики страны. Долгосрочная инфляция, которая прежде всего является следствием накопления внутреннего и внешнего долга, причиной беспрецедентного обесценивания национальной валюты, указывает на необходимость усовершенствования налоговой системы, валютного курсообразования, системы юриспруденции для улучшения инвестиционного климата, уменьшения части теневой экономики в стране, обеспечения ценового паритета на

внутренних рынках ресурсов и продуктов потребления и паритета покупательной способности национальной валюты с целью оптимизации внешнеэкономических отношений и минимизации негативных побочных эффектов от экономической деятельности субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: инвестиции, стартапы, девальвация, государственный долг, валовый внешний долг, ВВП, ИПЦ, торговый баланс, платёжный баланс, финансовый результат предприятий, средняя заработная плата, процентные ставки, отплыт капитала, коррупция, возмещение НДС, офшорные зоны, бенефициары, государственный бюджет, доходы населения, негативные побочные эффекты, паритет покупательной способности, ценовой диспаритет.

Вступ. Згідно прогнозу Тома Натталла, грандіозні плани Європейського Союзу 2018-го, зважаючи на попередження єврократів може гальмувати те, що сьогодні вони називають «реалізмом», зокрема, перевірка іноземних інвестицій і протидія державам, які шкодять інтересам європейських компаній (скажімо Китаю) [1, с. 34-35]. Керівники бізнесу дедалі більше втягуватимуться в політику, подобається нам таке чи ні, особливо це стосується технологічного сегмента, де американським велетням індустрії доведеться відбиватися від дедалі агресивніших атак на себе. Китай завдяки масштабам і динамічності своїх стартапів буде лідером зі збору даних, інформаційних для ухвалення рішень, (і стеження за людьми) [2, с. 6].

Отож 2018-го, за даними французьких спецслужб, які відповідають за зовнішню і внутрішню безпеку, об'єктами зацікавленості китайської розвідки стали кілька тисяч керівників, держслужбовців і співробітників стратегічних компаній. Розслідування показало, що за цією

грандіозною компанією по викраданню конфіденційних даних в самому серці держави і економічної бази Франції стояло Міністерство державної безпеки Китаю, яке є основною розвідувальною службою КНР і включає 200 тисяч агентів. Виманювання інформації відбувалось не тільки під час розмов в інтернеті [3, с. 3].

«2018 Special 301 Report» представлений Офісом торгового представництва США визначає кілька країн, включаючи Китай, Мексику, Росію, Україну і В'єтнам, які не мають офіційних адресних безперервних і незалежних необхідних недопущень піратства (порушень, викрадань) в сфері авторського права. Термін «авторське право» означає – об'єкт, який охороняється та стосується охорони авторського права і споріднених (пов'язаних) привілей.

Підключене, інтерактивне, діалогове, оперативне піратство відтворює об'єкт, який охороняється авторським правом, що примусово витікає у (від) багатьох торгових (продажних – про людину) партнерів ринків збуту, включаючи Канаду, Китай, Індію, Нову Зеландію, Румунію, Росію, Швейцарію, Тайвань, Україну, і інших територій [4].

У столиці Латвії наприкінці вересня 2018-го відбулася чергова Ризька конференція з безпеки, яку проводять тут з 2006 року. Міністр оборони Латвії Раймонд Бергманіс поділився своєю думкою про те, що йому дуже запам'яталися слова з минулого The Riga Conference щодо нинішньої ситуації з безпекою, євроатлантичною солідарністю про стратегічні уроки минулого століття: якщо жити виключно в реальному світі з прагматичними настановами, то є високий ризик все програти. Важливо мати мрії, сподівання, ідеали, в які люди вірять, до яких вони прямують. Ті, хто має таку позицію, в стратегічному плані перемагають. Цей фактор важливий і сильний не менш, ніж наявність надійної армії. Окрім того Раймонд Бергманіс зауважив, що коли

побував 2017-го на святкуванні Дня Незалежності України подумав – і це були його особисті відчуття, – що Росія посварившись з Україною 2014 року зробила найбільшу стратегічну помилку в своїй історії [5, с. 3].

Курт Волкер – спецпредставник Держдепу США в Україні стосовно незаконних збройних формувань на Донбасі стверджує: «Ми знаємо про командирів, ланцюжок командування, типи військ, фінансування, чисельність регулярної російської армії та спецпідрозділів. Більша частина сил – контрактники» [6, с. 1].

20 жовтня 2018-го президент США Дональд Трамп заявив про наміри вийти із Договору про знищення ракет малої і середньої дальності, підписаного ще Горбачовим і Рейганом, із-за його недотримання. МЗС Німеччини назвало рішення США «згубним». Британія, в свою чергу, заявила про «абсолютну підтримку» рішення Вашингтону. МВС Росії визнало що «світ стане більш небезпечним». Український експерт Борис Парахонський попередив, що у випадку, якщо відбудуться воєнні дії – Україна в небезпеці. Окрім того, нам прийдеться реанімувати систему оповіщення [7, с. 4].

20-річну дію Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією Верховна Рада України припинила 6 грудня 2018-го. Як пояснив військовий експерт Олександр Сурков: «Дуже важливо, що зараз припинили договір з Росією. З військової точки зору, його текст було виписано так, що всі спірні питання сторони повинні були вирішувати між собою. Цю угоду зареєстровано в ООН. Коли її дію припинять – всі спірні питання, зокрема і питання Керченської протоки, Україна буде вирішувати через міжнародне законодавство, через міжнародні суди» [8, с. 1, 3. – 16 с].

У листопаді 2018-го Україна і США з метою поглиблення

взаємодії на першому засіданні Комісії стратегічного партнерства у Вашингтоні, під головуванням міністра закордонних справ Павла Клімкіна й державного секретаря США Майка Помпео серед основних напрямів спільної роботи комісії виокремили – реагування на російську агресію, енергетична безпека, правові та гуманітарні питання. Хартія Україна – США від 2008 року про стратегічне партнерство містить пункт, у якому підтверджуються гарантії безпеки, закріплені в тристоронній заяві президентів США, Росії й України від 1994 року, а також Будапештського меморандуму. На напрямі безпеки передбачається взаємодія з питань військово-технічного співробітництва, протидія кіберзагрозам. В економічній сфері у минулому році торговельний баланс між Україною і США перемістився на користь України – експорт з України до США зріс набагато більшими темпами, ніж імпорту в Україну, товарообіг зріс в 1,6 рази [9, с. 3].

В кінці 2018-го на Генеральній Асамблеї ООН було ухвалено історичні резолюції: про мілітаризацію Криму, Чорного й Азовського морів і про порушення прав людини на окупованому Росією півострові. За резолюцією про демілітаризацію Криму на підтримку Росії проголосували всього 19 країн, багато країн утрималися. Однак цінність цієї резолюції, про демілітаризацію полягає в тому, що там уперше йде посилання на Будапештський меморандум. Американські конгресмени вважають такий підхід розумним і запропонували направити їм наше звернення, а також іншим країнам-підписантам Будапештського меморандуму, Китаю і Франції, незважаючи на те, що вони приєдналися пізніше [10, с. 3].

Серед головних ризиків для української економіки експерти з питань макроекономічного аналізу та прогнозування в Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України виокремили неотримання

запланованого фінансування від МВФ, дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу, посилення загроз національній безпеці у вигляді активного військового протистояння на сході країни, а також посилення девальваційних тенденцій на валютному ринку України, недостатньо швидке проведення реформ і збереження низької кредитної активності комерційних банків [11, с. 1].

Мета і завдання. Прогнози уряду і НБУ щодо очікуваного зростання реального ВВП, динаміки індексу споживчих цін на 2018-2020 роки змінились на більш песимістичні. Однак, уряд і НБУ можуть поставити перед собою ціль вийти на більш сприятливі показники. Прогноз Національного банку України щодо динаміки індексу споживчих цін є досить песимістичний. У Листі про наміри та Меморандумі про економічну і фінансову політику України та МВФ (від 05.12.2018) відмічено, що НБУ має намір досягнути зменшення інфляції нижче 7 % до кінця 2019 року та до світового орієнтику на рівні 5%+/-1 процентний пункт у 2020 році. Обмінний курс гривні до доллара США в середньому за період в 2019 році складатиме 28,2, в 2020 році – 29,7, в 2021 році – 30,4 – сказано у прогнозі Мінфіну [12].

Залежно від фіскальної політики уряду та координації монетарної політики НБУ з фіскальною політикою уряду можна вийти на значно кращі показники. Торговельний баланс у 2019-му році слід збалансувати і у 2020-му позитивне сальдо торговельного балансу забезпечить зміцнення гривні для отримання більших вигод від зовнішньоекономічних операцій. Тоді НБУ зможе підтримувати міжнародні резерви на належному рівні. Використання монетарних інструментів для регулювання грошової маси і грошової бази залежить від цільових орієнтирів щодо зміцнення національної валюти гривні, зменшення безробіття, підвищення продуктивності

праці, підвищення середньомісячної заробітної плати. При цьому важливим орієнтиром є подолання цінового диспаритету на внутрішніх ринках ресурсів та продуктів споживання, паритет купівельної спроможності національної валюти.

Виклад основного матеріалу. За січень-червень 2018р. фінансовий результат до оподаткування великих і середніх підприємств становив 189,8 млрд. грн. прибутку (за січень-червень 2018р. – 186,3 млрд. грн. прибутку). Прибуток становив 289,7 млрд. грн., або 107,3% порівняно із січнем-червнем 2017р., збитків допущено на суму 99,9 млрд. грн. (або 119,4%).

Частка збиткових підприємств за січень-червень 2018р. становила 28,3% (за січень-червень 2017р. – 31,2%). За видами економічної діяльності великі та середні підприємства транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності за перше півріччя 2018-го мали негативний фінансовий результат до оподаткування – 10,7 млрд. грн. збитків. Негативний фінансовий результат до оподаткування мали і великі та середні підприємства мистецтва, спорту, розваг та відпочинку – 1,5 млрд. грн. збитків. Темп зростання прибутку (у % до відповідного періоду попереднього року) за I-й квартал 2017р. становив 161,0%; за I-е півріччя 2017р. – 144,2%; за 2017р. – 133,7%; за I-й квартал 2018р. – 113%; за I-е півріччя 2018р. – 107,3%. Темпи зростання збитків за I-ше півріччя 2017р. відносно I-го півріччя 2016р. становили 67,4%, за I-ше півріччя 2018р. відносно I-го півріччя 2017р. – 119,4%. Отже, темпи зростання збитків великих і середніх підприємств за окреслений період прискорились, а темпи зростання їхнього прибутку зменшились [13].

За 9 місяців 2018р. український експорт товарів становив 34551,1 млн. дол. США, або 110,3% порівняно з 9-ми місяцями 2017р., імпорт – 41019,8 млн. дол. США, або 116,1%. Негативне сальдо складало

6468,7 млн. дол. (за 9 місяців 2017р. – мінус 4009,1 млн. дол. США), що є вкрай несприятливим для подальшого розвитку економіки країни. За січень-жовтень 2018 р. експорт зріс на 10% порівняно з аналогічним періодом минулого року до 35,5 млрд. дол. США, імпорт – на 16% – до 46,1 млрд. дол. США, товарооборот зріс на 7,4% за жовтень місяць 2018 р. Коефіцієнт покриття експортом імпорту за 9 місяців 2018 р. становив 0,84 (за 9 місяців 2017р. – 0,89), за січень-жовтень 2018 р. – 0,77, що свідчить про загрозове посилення неефективності зовнішньо-торговельної діяльності. У відсотках до ВВП сальдо експорту-імпорту товарів і послуг за 9-ть місяців 2018-го становило мінус 6,98%, що означає перевищення внутрішнього споживання товарів і послуг над виробленими країною на 6,98%.

Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 218 країн світу. Товарооборот за 9 місяців 2018 року становив 755709 млн. дол. США, за 10 місяців – 81,6 млрд. дол. США [14].

Товарна структура експорту-імпорту зовнішньої торгівлі України за 9 місяців 2018 року засвідчує, що експорт перевищує імпорт за такими товарами: живі тварини; продукти тваринного походження; продукти рослинного походження, у т.ч. зернові культури; жири та олії тваринного або рослинного походження; готові харчові продукти; деревина і вироби з деревини; недорогоцінні метали та вироби з них, у т.ч. чорні метали; різні промислові товари. І навпаки, імпорт перевищує експорт за такими товарами: товари, придбані в портах; товари мистецтва; прилади та апарати оптичні, фотографічні; засоби наземного транспорту, летальні апарати, плавучі засоби, у т.ч. засоби наземного транспорту, крім залізничного; машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання; перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння; вироби з каменю, гіпсу, цементу; взуття, головні убори, парасольки; текстильні

матеріали та текстильні вироби; маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів; шкури необроблені, шкіра вичинена; полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, у т.ч. фармацевтична продукція та добрива; мінеральні продукти, у т.ч. палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки.

Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу в жовтні зрився порівняно з вереснем до 863 млн. дол. США завдяки відсутності значних виплат за державним боргом, хоча через значний дефіцит торгівлі товарами він перевищував минулорічні показники. У цілому за 10 місяців дефіцит поточного рахунку розширився до 4,6 млрд. дол. США порівняно з 1,7 млрд. дол. США у відповідному періоді минулого року.

Приплив капіталу за фінансовим рахунком у жовтні становив 1,0 млрд. дол. США та був насамперед забезпечений борговими операціями приватного сектору. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у жовтні становив 203 млн. дол. США, 64% з яких були спрямовані до реального сектору. За 10 місяців цього року чистий приплив прямих іноземних інвестицій становив 1,7 млрд. дол. США, 25% із яких – операції банківського сектору з переоформленням боргу в статутний капітал [14]. За січень-жовтень 2018 року чистий приплив капіталу за фінансовим рахунком становив 4,3 млрд. дол. США та був вищим, ніж в аналогічному періоді 2017 року (3,8 млрд. дол. США).

У результаті платіжний баланс у жовтні було зведено з профіцитом на 164 млн. дол. США. Як наслідок, міжнародні резерви на кінець жовтня збільшилися до 16,7 млрд. дол. США, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 2,8 місяців. Платіжний баланс за січень-жовтень зведено з дефіцитом 254 млн. дол. США [14].

Однією із умов надання Міжнародним валютним фондам траншу у розмірі 1,9 млрд. гривень стала ціна газу для населення, а саме вирівнювання його вартості до ринкового рівня із існуючих 6,9 тис. – до 11 тис. гривень за тисячу куб.м. Початково компромісне рішення уряду полягало у поетапному підвищенні ціни газу для населення – на 25% у 2018-му році і на 15% - у наступному році. Однак станом на 1 червня 2018 року заборгованість держави по компенсації пільг і субсидій на оплату послуг ЖКГ склала 8,3 млрд. грн., а заборгованість населення за комунальні послуги перевищила 44 млрд. грн.

Умовами зовнішніх запозичень стало також питання створення Антикорупційного суду, проведення великої приватизації і збалансованість бюджету у 2019 році. А це означає, що бюджет державного сектора економіки 2019-го повинен бути бездефіцитним, витрати не повинні перевищувати надходження до бюджетів усіх рівнів державного сектора економіки уже у 2019 році. І тут слід зосередити увагу на виведенні із тіні грошових потоків не силовими методами, а економічними, передусім – зменшити середню ставку оподаткування суб'єктів економічної системи країни, що потребує негайного удосконалення податкової системи з метою зменшення кількості податків і податкових платежів, а також різноманітних податкових пільг і утисків стосовно суб'єктів економічної діяльності реального сектору економіки. Проте держбюджет – 2019 ухвалений депутатами із граничним обсягом дефіциту на рівні 89,989 мільярда гривень, або 2,3% ВВП. Граничний обсяг державного боргу на 31 грудня 2019 року встановлено на рівні 2,06 млрд. грн., гарантованого державного боргу – 388,6 мільярда. Розрахунки проведено з використанням прогнозованого курсу на кінець року 29,4 гривні за долар [15, с.1-2]. Отже, держсектор продовжує політику перевищення

витрат бюджету над надходженнями з 2003 року і фінансування дефіциту за рахунок внутрішніх і зовнішніх позик, які унаслідок інфляції і дефляції стають все не вигіднішими. Проте, окремі експерти переконують, що без траншу МВФ для України буде закрита дорога до зовнішніх запозичень і макрофінансової допомоги від ЄС. А без них Україна зазнає дефолту, оскільки без траншу МВФ різко зменшаться золотовалютні резерви із-за необхідності фінансування дефіциту торговельного балансу і державного боргу, що поставить країну на межу дефолту і спричинить колосальну девальвацію гривні [16, с. 4].

За розрахунками економіста Віктора Скаршевського, які оприлюднені у вересні 2018-го, якщо за підсумками місії МВФ Україна все ж таки отримає черговий кредит у розмірі 1,9 млрд. дол. США, то загальний баланс співробітництва Україна-МВФ за останні три роки буде нульовим. Тобто ми отримаємо за три роки 4 млрд. дол. США і віддамо 4 млрд. дол. США, але при цьому набрались зобов'язань, підняли ціну на газ і ще матимемо зобов'язання покрити порядку 13,0 млрд. дол. США боргу [17, с. 4].

З 1 листопада за рішенням уряду ціна на газ для населення України підвищиться на 23,5% і становитиме 8550 гривень за тисячу кубометрів (середнє споживання на одну людину – 20 кубометрів в місяць). Процедура вимагає перерахунку комунальних послуг на тепло і гарячу воду. За останні п'ять років вартість газу в Україні для населення підвищилась у 8,5 разів, а в доларах США у три рази (із 116,3 до 305 дол. США за тис. кубометрів). За словами Віктора Скаршевського (вересень 2018-го), власного видобутку газу повністю вистачає для споживання населення. Собівартість українського газу – 3,5 тис. грн., що в 2,43 рази менше від нової ціни [18, с. 2]. Тому закуповувати на зовнішніх ринках скраплений газ нам вкрай

невигідно.

Якщо валюта країни недооцінена згідно паритету купівельної спроможності, значить в економіці країни спостерігається кризова ситуація. Країна змушена обмежити імпорт продуктів, закупівельна ціна яких на зовнішніх ринках значно перевищує внутрішню ціну. Особливо це стосується сировинних продуктів, призначених для виробництва продукції не тільки для задоволення внутрішнього споживчого і інвестиційного попиту, але й для виробництва продуктів, які експортуються. Суб'єкти економічної діяльності повинні мати можливість переорієнтувати інвестиційні вкладення на виробництво продуктів, які можна продавати на внутрішньому і зовнішніх ринках якомога вигідніше. Уряд і регулятор з допомогою економічних важелів управління зобов'язані вносити певні корективи щодо формування структури внутрішнього виробництва та структури експорту-імпорту передусім з врахуванням задоволення потреб населення країни тепер і в майбутньому.

Після рішення уряду про підвищення ціни на газ МВФ оприлюднив заяву, згідно з якою він та Україна досягли угоди про нову 14-місячну програму підтримки економічної політики stand-by (SBA), яка замінить програму розширеного фінансування (EFF), що завершується у березні 2019 року. Нова програма stand-by – 3,9 млрд. дол. США.

За повідомленням очільника уряду за 2006-2013 роки борг України нарощено більш ніж на 50 млрд. дол. США. Це річний бюджет України. За наступні п'ять років держава має віддати понад 30 млрд. дол. США. Зараз ми працюємо із фінансовими ринками світу і щороку витрачаємо п'ять мільярдів дол. США на обслуговування накопиченого зовнішнього боргу уряду [19, с. 2].

«Нова програма stand-by із запитаним доступом до SDR у сумі 2,8

млрд. (еквівалент 3,9 млрд. дол. США) послужить основою для економічної політики влади в 2019 році», – йдеться у повідомленні МВФ, після завершення програми розширеного фінансування у березні 2019 року.

2017-го банки України знизили відсоткові ставки по депозитах із 19% до 15-16% у гривні і із 7,5% до 4% у інвалюті на кінець року. За окреслений період девальвація гривні і зростання цін значно знецінили національну валюту, а тому, заощадження в національній валюті перестали приносити навіть мінімальний доход вкладникам. Рівень інфляції 2017-го 14,4% виявився у 1,5 разів вищим прогнозованого унаслідок невиправданої політики державного сектора економіки щодо збільшення внутрішньої державної позики шляхом розповсюдження депозитних сертифікатів і облігацій вітчизняним банкам упродовж останніх чотирьох років. Адже відомо, що існує залежність – чим ризикованішим є цінний папір, тим вища ставка відсотка, а оскільки із зростанням загального рівня цін зростає і відсоткова ставка – ціна грошей – відбувається знецінення цінних паперів. Виручені гроші від таких позик неможливо одномоментно вкласти в інвестиції. Звідси – незавершені об'єкти в будівельній сфері, економія на заробітній платі, банкрутство банків, втеча капіталу, еміграція. Тільки 750 млн. дол. становить вартість українських єврооблігацій, придбаних інвесторами із США та Великої Британії [20, с. 1], що також спричиняє знецінення гривні і накопичення економічних негараздів. В кінці листопада 2018-го Міністерство фінансів на плановому аукціоні з розміщення облігацій внутрішньої державної позики залучило 48,114 млн. грн. [21, с. 1], що при сьогоднішньому рівні інфляції, дефляції, рівні облікової ставки НБУ та рівні боргової залежності, ситуацію в економіці країни яж ніяк не покращить.

Світовий банк 2018-го констатував, що економічна криза від 2014-го призвела до того, що рівень бідності в Україні збільшився до 67%. Якщо в 2014-му за межею бідності проживало 15% населення України, то сьогодні – 25%. «Державна політика в плані розвитку економіки відстала на 20 років» - підкреслили у Світовому банку [22, с. 4].

Оплата праці українських мігрантів у країнах перебування зростає наростаючим темпом упродовж 2016-го – I кварталу 2018-го: 2016 рік – на 19,5% до 2015-го; 2017 рік – на 35,7% до 2016-го; I квартал 2018-го – на 42,7% до I кварталу 2017-го. Витрати мігрантів у країнах перебування зростали також наростаючим темпом: 2016 рік – на 27,1% до 2015-го; 2017 рік – на 44,1% до 2016-го; I квартал 2018-го – на 44,5% до I кварталу 2017-го. За окреслений період податки у країнах перебування у відсотках до оплати праці українських мігрантів дорівнювали: у 2015 році – 3,6%; у 2016 році – 4%; у 2017 році – 5%; у I кварталі 2018 року – 5,3%. Причинами позитивної динаміки в оплаті праці українських мігрантів є збільшення їх чисельності, підвищення середньої заробітної плати в країнах реципієнтах, збільшення частки більш кваліфікованих працівників. Перевищення темпів зростання витрат мігрантів у країнах перебування над темпами зростання оплати праці є наслідком підвищення цін і достатку мігрантів. Підвищення рівня оподаткування доходів від оплати праці є наслідком підвищення ставок оподаткування, або ж прогресивне оподаткування доходів. У відсотках до ВВП грошові перекази в Україну, в доларовому еквіваленті, мали загальну тенденцію до зростання, але вони і становили 10,5% – у I кварталі 2018 і 9,1% – у II-ому кварталі [23].

На масштабному мітингу 17.10.2018 в центрі Києва голова Федерації профспілок України виступив з вимогою підвищити

мінімальну заробітну плату до 7750 грн., оскільки за розрахунками Федерації, прожитковий мінімум складає 5167 грн. [24, с. 3].

В квітні 2018-го Окружний адміністративний суд Києва задовільнив позов правозахисника Станіслава Батрина до Кабміну, визнавши незаконною і недійсною постанову, якою вперше за 16 років переглянутий споживчий кошик. Згідно закону, його слід переглядати щоп'ять років, в Україні ж був кошик зразка 2000 року, і аж 2016-го. Суд визнав, що соціальні стандарти 2016-го були перезатверджені без їх якісного перегляду [25, с.3].

Значна частина фізосіб, які виїхали на заробітки в інші країни, зокрема ЄС, відкривають там банківські рахунки, часто, на прохання роботодавців. Західні банки надійні і безпечні не тільки в сенсі трансакцій, а й зберігання коштів (нехай з малими відсотками за депозитами). Українські вітчизняні фінустанови в наш час мають вагомий ризику. [26, с. 3].

Поряд із інфляцією та дефляцією на витрати клієнтів банків по депозитних вкладах виявляє негативний вплив податкова політика уряду щодо стягнення 18% податку на доходи фізосіб із відсотків по депозитах. З початку 2018-го триває зниження відсоткових ставок по депозитах. Основна причина – високий податковий тягар, дискоординація фіскальної і монетарної політики, хронічний дефіцит державного бюджету і платіжного балансу, непомірна і ніяк не виправдана відкритість економіки країни, втрата самодостатності економічної системи країни, що є наслідком і причиною надмірного розшарування доходів населення та зниження показника ВВП на душу населення в доларовому еквіваленті.

За даними НБУ з середини минулого року українці можуть переказувати валюту за кордон в обсягах ліміту (50 тисяч доларів на рік) шляхом отримання е-ліцензії. З початку 2018-го українці

переказали близько 25 мільйонів доларів [26, с. 3].

За даними Державної фіскальної служби з 1,9 млн. самозайнятих осіб офіційні банківські рахунки в Україні мають лише 964 тисячі. Решта ж використовують позабанківські розрахунки або проводять гроші через іноземні фінансові установи. Відстежити і порахувати масштабність таких дій, як це не дивно, досить складно. Однак з врахуванням вітчизняної і світової практики господарювання необхідно оперативніше вирішувати питання щодо регулювання економічних процесів з метою мінімізації втрат. Маємо багато прикладів.

За повідомленням «Німецької хвилі», у період з 2006 по 2014 роки на рахунки экс-керівника парламентської фракції Партії регіонів Олександра Єфремова у Женеві, надійшло 33 мільйони швейцарських франків (в еквіваленті – 863 млн. грн. В документах, що їх надіслала в Україну швейцарська інстанція, яка спеціалізується на таких злочинах видно, що упродовж шести років державне підприємство «Луганск вугілля» закупило, у підконтрольних Єфремову фірм, шахтне устаткування на 374 млн. швейцарських франків. Як впливає з результатів фінансових операцій, ця сума у кілька разів перевищує альтернативні тендерні пропозиції конкурентів. Виводив Єфремов ці кошти за кордон з допомогою фіктивної фірми, статутний капітал якої лише 100 грн., яка була зареєстрована у Сихівському мікрорайоні Львова. Липовий керівник цього підприємства-примари періодично знімав з рахунків мільйонні суми, які пересилав Єфремов. Потім віддавав готівку його людям. «Гонорар» львів'янина-змовника за кожна таку фінансову операцію становив 200-400 грн. Детективи розплутали цю схему, а тому швейцарські суди заблокували на рахунках Єфремова 33 млн. франків. Відкрито судовий процес над Єфремовим у справі про держзраду та звинувачення у відмиванні

брудних грошей і казнокрадстві [27, с. 5].

В травні 2018-го стало відомо, що Генпрокуратура активізувала розслідування по «угоді століття» на медіаринку України. Так у 2013 році називали продаж УМХ – одного із провідних медіахолдингів України. Одна із причин – вилучити холдинг на користь держави як «токсичний продукт». Основним продавцем активу виступав Борис Ложкін. Структура власності холдингу, яким керував Борис Ложкін була досить складною «п'ятирівневою». І складалася із компаній в Україні, в Нідерландах і на Британських Віргінських Островах. Усі інвестори УМХ використовували офшорні компанії для придбання акцій кіпрської холдингової структури UMH Group Public Limited. Та своєю чергою володіла голландською компанією, яка була власником усіх активів в Україні, і належала компанії із Британських Віргінських Островів, яка також належала ще одній компанії із Британських Віргінських Островів. Сам Ложкін визнав, що УМХ не такий простий.

5 серпня 2015 року в ГПУ прийшов запит від Мінюсту Австрії, підписаний головним прокурором Йоганнесом Мартетшлегером, у якому фігурували дані про відкриття у Відні кримінальної справи за підозрою у відмиванні грошей, в основі якого лежала трансакція від 4 листопада 2013 року, з рахунку фірми Trejoli Business Ltd. Британські Віргінські Острови, на рахунок офшорної компанії Integrity International Holdings Ltd, котрий був відкритий в австрійському Raiffeisen Bank International AG. «... цівими є надходження на суму 314 млн. євро і перекази на 315 млн. євро. Ці трансакції були здійснені виключно між офшорними компаніями, в яких неможливо визначити дійсної комерційної діяльності», – сказано в документі. А мажоритарним акціонером офшору Integrity International Holdings Ltd є саме Борис Ложкін: йому належить 71% акцій. Окрім нього в числі мажоритарних власників числяться українські народні депутати, підприємці тощо.

Оскільки колосальна сума грошей із офшору на офшор пройшла через рахунок в Австрії, ця країна і відкрила кримінальну справу [28].

В минулому лідер однієї із радикальних течій українського політикуму Микола Дульський поділився своїми думками: «наглядачів на всі «хлібні» напрямки – перевозки, торгівля алкоголем, намивка піска – призначають в поліції. Як такого «дикого» рекету нема – злодіїв відсунули; незалежних від влади угруповань не існує. А на розборки авторитетів, в багатьох випадках, їздить навіть поліцейське начальство». В поліції визнали наявність справ, де в здирництві замішані правоохоронці. Однак, в процесі переатестації такі люди притягаються до відповідальності і кількість таких випадків зменшується – повідомив «Вестям» радник очільника МВД Іван Варченко.

Юристи підтвердили, що здирництво зараз процвітає. Адвокат Іван Ліберман повідомив, що надходить багато скарг від малого бізнесу. До підприємців приходять міцні хлопці і прямо кажуть: «Платіть, інакше ви тут працювати не будете, не дамо». Звертались фермери, у яких відразу після збору урожаю вимагали 50%. І дійсно, фермеру в Чернігівській області, який уперся, спалили комбайн, який був у кредиті! При цьому захисту від таких рекетирів майже нема. Здирники почувають себе впевнено, самі відкривають зустрічні кримінальні справи, а деякі мають підтримку від представників місцевої влади і силовиків [29].

В Україні активізувалася робота по «віджиму» майна. Привід – отримання його корупційним або злочинним шляхом. Раніше Національне Агенство з питань розшуку і виявлення майна, отриманого злочинним шляхом (АРМА) займалось в основному справами, фабула яких звучить як викрадання і повернення бюджетних коштів, то тепер представники держоргану відкрито

займають одну із сторін в бізнес конфліктах. Головний принцип – ресурсність об'єкта. Бізнес розповідає про порушення і рейдерство.

Адвокати шоковані поведінкою чиновників. За словами Олександра Дульського, досвід передачі арештованого майна держструктурі використовують у більшості європейських країн, але тільки в Україні він набув ознак рейдерства. За словами Дульського, у нас у більшості справ, у яких він приймав участь, мало місце незаконне відкриття кримінальної справи, яка має замовний характер і є політично мотивованою, направлена на знищення або захоплення бізнесу. “В Україні це позорна практика, яка вже потрапляє у звіти ОБСЄ”. Схема за якою відбувається «віджим» бізнесу, виглядає приблизно так: слідчий відкриває кримінальну справу, тет-а-тет домовляється із суддею про винесення «потрібного» рішення про арешт майна, після чого той же слідчий відправляє рішення суду в АРМА. В результаті Нацагенство отримує майно, яке потім передають в управління «потрібної» компанії. Коли власник бізнесу, знаючи замовний характер дійства, починає реагувати, то АРМА робить вигляд, що ні при чому», – розповідає Дульський. АРМА не управляє конфіскованим майном, а передає його в управління третім особам, які офіційно отримують в середньому 25% від прибутку. Важливий момент: АРМА отримує активи у період слідчих дій. Тобто вина власника ще не доведена судом, а його майно вже щезає, псується і використовується не за призначенням. Усе частіше з'являються сумнівні фірми, зареєстровані в квартирах, які не мають штату, а часто і основних засобів для ефективного управління арештованим майном. Суди вже починають приймати самостійні рішення. Так, 7 листопада 2018-го стало відомо, що суд відмінив передачу в управління Нацагенства активів аеропорту «Одеса» і 75% корпоративних прав «Одеса Аеропорт Девелопмент». Таке рішення

прийняв слідчий суддя Солом'янського районного суду м. Києва. Виникає питання: як український народ може фінансувати структуру (на її діяльність цього року виділено 256 млн. грн.), яка не вважає за потрібне звітувати про свою роботу [30, с. 6-7].

«Вести» проаналізували декларації і реєстри юридичних і фізичних осіб найпідприємливіших українських бізнесменів і депутатів за 2017-2018 роки і виділили топ-10 чиновників України – власників фірм в офшорах. Усі вони є бенефіціарами – володіють бенефіціями. Бенефіціар – особа, яка одержала прибуток з акредитива, страхового поліса, або особа, за якою юридично закріплена приватна власність. Акредитив – платіжний документ, за яким одна кредитна установа (банк, ощадна каса) дає розпорядження іншій (згідно із заявою клієнта і за його рахунок) сплатити певну суму пред'явникові, або ж, іменний папір, що підтверджує право особи, на ім'я якої він виписаний, отримати в банку або ощадній касі вказану в акредитиві суму.

В цілому чиновники і члени їхніх сімей є бенефіціарами 18543 компаній, 270 із них зареєстровані в офшорних зонах. Дехто із них є засновниками великих бізнесструктур розміщених в Криму, і після анексії Криму перереєстровані на російську податкову систему [31, с. 5].

В Україні виникла парадоксальна ситуація. В останніх числах жовтня 2018-го – єдина причина подорожчання долара США відносно гривні – починаються виплати Держказначейства по ПДВ. Вони незначні: за кілька днів відбувалось два платежі – на 198 млн. грн. і на 412 млн. грн. Активізується спекулятивна гра на підвищення курсу валюти США. Продавці (експортери) притримують продажі долара (в основному продають лише обов'язкові до продажу 50% виручки) в очікуванні більш вигідного курсу і надходжень відшкодувань ПДВ. Імпортери (особливо нафтотрейдери) активніше скуповують долари,

скуповуючи зараз бензин і дизель. Головних виплат по ПДФ бізнес ще не дочекався. Держказначейство щомісячно відшкодовує по податку у середньому по 7-9 млрд. грн., і перераховані на вказаний період 610 млн. грн. – просто мізер. Тому банкіри настроєні на подальше подорожчання долара [32, с. 2].

Для виправлення цієї ситуації потрібно, по-перше, відмінити відшкодування ПДВ значно зменшивши ставку цього податку. Оскільки платником податку є споживач, який купує продукт призначений для внутрішнього споживання або ж внутрішнього інвестування, а не продавець. Зросте внутрішній попит на товари і послуги з боку внутрішніх споживачів і інвесторів. Інвестиційний клімат покращиться. Зайнятість і доходи в реальному секторі економіки зростуть. Піднімуться стимули кваліфікованих працівників працювати на території своєї країни, зменшиться міграція, підвищаться темпи надходжень в державний бюджет, відбудуться прогресивні зміни підтримки традиційних цінностей: сім'ї, культури, природи, освіти, здоров'я і підвищення темпів економічного зростання національної економіки.

По-друге, слід зменшити імпорт, використовуючи натуральний логарифм для визначення індикаторів щодо удосконалення структури експорту-імпорту. Використовуючи важелі фіскальної політики створити умови для переливання національного капіталу в галузі і сфери економіки, які задовольняють потреби населення країни в якісних і максимально корисних продуктах. Зменшувати експорт та імпорт продуктів, виготовлення яких супроводжується виникненням негативних побічних ефектів.

Український бюджет наповнюють усе гірше і гірше. Обсяг невиконання плану надходжень загального фонду зріс із 74 млрд. гривень у першому півріччі 2018 року до 94 млрд. грн. за підсумками

трьох кварталів, повідомив голова Рахункової палати Валерій Пацкан. Звідси проблеми з виплатами заробітних плат в держсекторі, соцвиплатами населенню і іншими відрахуваннями із казни.

Видаткова частина бюджету за 9-ть місяців 2018-го не виконана на 8,5% (на 57,7 млрд. грн.). Третина загального обсягу видатків держбюджету – трансферти місцевим бюджетам. При цьому по окремих субвенціях на економічний розвиток регіонів, є значні залишки невикористаних коштів.

Є значний ризик що виконання держбюджету – 2018 не забезпечиться. Причини: (1) сповільнення упродовж 9-ти місяців 2018-го темпів зростання обсягів виробництва в промисловості – від 3,6% до 1,8%; (2) зменшились у порівнянні з минулим роком надходження від іноземних інвестицій; (3) борги платників податків перед бюджетом досягли 82 млрд. грн.; (4) заборгованість ДФС по ПДВ перед бізнесом досягла 17,8 млрд. грн. (не враховуючи 4,6 млрд. грн. боргу по цьому податку, нагромадженому до 1 лютого 2016 року); (5) із запланованих 90,3 млрд. грн. отримано від розміщення облігацій зовнішнього державного займу 19,4 млрд. грн. Дохідність цих облігацій майже 9%.

Загальний обсяг державного і гарантованого держборгу України у січні-вересні 2018 року хоча і зменшився, однак перевищував 2 трлн. грн. При цьому виплати на погашення і обслуговування держборгу збільшились (порівняно з відповідним періодом минулого року) і перевищили чверть видатків держбюджету [33, с. 2].

Перший транш за новою програмою співпраці з Міжнародним валютним фондом Stand-By Arrangement, затвердженого радою директорів фонду 18 грудня в обсязі близькому до еквівалента 1,4 млрд. дол. США Україна отримала і завдяки цьому, міжнародні резерви України зросли до 20,1 млрд. дол. США. Нова програма МВФ передбачає надходження в Україну від МВФ в еквіваленті 3,9 млрд. дол.

США упродовж 14 місяців. Продовження співпраці із фондом відкрило доступ до пов'язаного фінансування. 18 грудня рада директорів світового банку вирішила надати Україні 750 мільйонів доларів гарантій, що допоможе уряду залучити капітал на міжнародних ринках у 2019 році, повідомляє УНІАН.

Рішення уряду України і НБУ щодо фінансування від МВФ, Світового банку, Європейської комісії прийнято з метою завершити 2018 рік з обсягом міжнародних резервів, які перевищують останній прогноз НБУ і підтримати їх на належному рівні наступного 2019-го року [34,с.1].

Для отримання від МВФ 3,9 млрд. дол. США, уряд України взяв на себе зобов'язання відображені у Меморандумі про економічну і фінансову політику: (1) скорочення бюджетного дефіциту у 2018-му за рахунок зменшення капітальних інвестицій та обмеження закупівель товарів і послуг, а у 2019-му за рахунок скорочення соціальних виплат.

Окрім того, зарплата держслужбовців у 2019 не підніматимуть; підвищення зарплат бюджетників не більш, ніж на 9,4%; соціальні норми споживання для призначення субсидій зменшили на 11% у 2018-му, і те ж передбачається ще й у 2019-му, якщо не вистачатиме грошей; субсидії почнуть монетизувати з 2020 року; пенсії в середньому зростуть на 8,5%. (2) Уряд зобов'язується не пом'якшувати податковий тягар в межах існуючих податків, підвищити акцизні ставки, зняти обмеження із бази нарахування Єдиного соціального внеску, що означає запровадження регресивної шкали ставки цього податку, а також повну відмову від ідеї зменшення податків або ж проведення податкової амністії. До того ж уряд пообіцяв, що будь-які додаткові надходження до бюджету, спрямовуватимуться на погашення зовнішніх боргів, а не на соціальні

пільги. (3) Уряд України орієнтується і висловлює наміри вийти на рівень інфляції не більше 7% у 2019 році, а в 2020-му – 5% ($\pm 1\%$).

Уряд України має наміри застосувати систему керованих валютних курсів, яка являє собою комбінацію фіксованих і гнучких валютних курсів, при якій уряд робить спроби виявити вплив на них або безпосередньо, скуповуючи чи продаючи валюту або ж, опосередковано через кредитно-грошову політику шляхом підвищення або зниження процентних ставок.

Посилюється контроль за банківським сектором. Наміри – зачистити ринок від «найслабших ланок». 24-м фінустановам, які пройшли стрес тестування у 2018-му, дадуть термін до кінця 2019 року. За цей термін вони повинні привести свій капітал у відповідність із базовими вимогами НБУ. За цей же термін НБУ завершить оцінку життєздатності бізнес моделей 56 малих банків. Будуть відмінені 100% гарантій за вкладами в Ощадбанк. Кабінет Міністрів визначив граничний термін для цієї реформи – 2019 рік.

Висновок. Монетизація держбюджету рік за роком упродовж середньострокового або ж, що ще гірше – упродовж довгострокового періоду, яка супроводжується загостренням кризових явищ в економіці країни, збільшення частки тіньового сектору економіки, ставить на порядок денний необхідність припинення практики щорічних планових перерахувань центробанком відносно непомірних сум коштів до держбюджету, оскільки наслідком такої практики є інфляція, дефляція, криза банківської системи, посилення розшарування населення країни за доходами, підвищення рівня бідності, еміграція, зменшення чисельності населення, зниження продуктивності праці, зниження доходів населення країни. А коли за умови хронічного довготривалого дефіциту рахунку поточних операцій, уряд і центробанк намагаються вивести країну із кризи за

рахунок усе дорожчих і дорожчих зовнішніх позик, то це означає єдино вірний захід – припинити нарощування зовнішніх позик.

Література:

1. Натталл, Т. (2017). *Брюссель. Європа. Новий світанок. The Economist*. Світ у 2018. Український випуск. За ексклюзивною ліцензією. *Український тиждень* (6.12.2017), 34-35.
2. Франклін, Д.(2017). Від редактора. *The Economist*. Світ у 2018. Український випуск. За ексклюзивною ліцензією. *Український тиждень* (6.12.2017), 6.
3. Левковская, А., Кирилович, Г. Дети-информаторы в Германии и шпионский скандал во Франции. *Вести. Всеукраинский выпуск* (26.10.2018), №179(1281), 3.
4. 2018 Special 301 Report – USTR <http://ustr.gov/files/Press/Report>
5. Кудрін, О. Міністр Латвії Раймонд Бергманіс: Посварившись з Україною, Росія зробила найбільшу помилку у своїй історії (надруковано зі скороченнями). *Урядовий кур'єр* (3.10.2018), №185, 3.
6. Цитата дня. *Урядовий кур'єр* (26.09.2018), №180, 1.
7. Козуб, Т. «Звёздные войны» – 2.0: Трамп идёт ва-банк. *Вести. Всеукраинский выпуск* (24.10.2018), №177, 4.
8. Фаріон, І. Жити поруч з Росією ми змушені. Дружити – ні! *Високий Замок* (7-9.12.2018), №137, 1,3.
9. Довгопол, Я. *Укрінформ*, Вашингтон. Посол України в США Валерій Чалий: я не маю сумніву, що США продовжить курс на підтримку України. *Урядовий кур'єр* (20.11.2018), №218, 3.
10. Будник, О. *Укрінформ*, Анкара. Лідер кримських татар Мустафа Джемільєв: Наша мета – створення платформи для повернення Криму на базі Будапештського меморандуму. *Урядовий кур'єр* (03.01.2019),

№1, 3.

11. ВВП зростатиме, інфляція – навпаки. *Урядовий кур'єр* (26.09.2018), №180, 1.

12. Національний банк України <<http://www.bank.gov.ua>>

Кабінет Міністрів України <<http://www.kmu.gov.ua>>

13. Державна служба статистики України. Експрес-випуск (23.08.2018) 223/04.3.<<http://www.ukrstat.gov.ua>>

14. Державна служба статистики України. Експрес-випуск (14.11.2018). <<http://www.ukrstat.gov.ua>>; Національний банк України. Прес-центр (30.11.2018). <<http://www.bank.gov.ua>>

15. Малолеткова, О. Україна має держбюджет – 2019 заздалегідь. *Урядовий кур'єр* (24.11.2019), №222, 1-2.

16. Дранник, А. Миссия МВФ: новые цены на газ или дефолт. *Вести. Всеукраинский выпуск* (12.09.2018), №148, 4.

17. Дранник, А. Кредит МВФ: что отдали взамен. *Вести. Всеукраинский выпуск* (20.09.2018), №161, 4.

18. Дранник, А. Стало известно, насколько подорожает тепло после повышения цен на газ. *Вести. Всеукраинский выпуск* (25.10.2018), №178, 2.

19. Писана, Н. Ціна на газ зросла, щоб не сталося дефолту. *Урядовий кур'єр* (23.10.2018), №198, 2.

20. Цифра дня. *Урядовий кур'єр* (06.11.2018), №208, 1.

21. Цифра дня. *Урядовий кур'єр* (29.11.2018), №225, 1.

22. Дунина, А. На сало уже не хватит: как обеднели украинцы. *Вести. Всеукраинский выпуск* (12.07.2018), №120, 4.

23. Національний банк України <<http://www.bank.gov.ua>>

24. Бунт профсоюзів. *Вести. Всеукраинский выпуск* (18.10.2018), №173, 3.

25. Никулин, А. Корзину українця признали незаконной. *Вести.*

Всеукраинский выпуск (27.04.2018), №75, 3.

26. Громов, О. Масового вивезення валюти не бачимо. *Урядовий кур'єр* (06.11.2018), №208, 3.

27. Фаріон, І. Луганський сепаратист Єфремов відмивав гроші через львів'янина на Сихові. *Високий замок* (10-16.05.2018), №51, 5.

28. Петрова, А. Зачем Юрию Луценко «голова» Ложкина. Расследование. *Вести. Всеукраинский выпуск* (24.05.2018), №084, 6-7.

29. Маркин, Я., Кучкина А. Нью-рэкет: с копами и батальонами. Кто крышует? *Вести. Всеукраинский выпуск* (06.02.2017), №020, 4.

30. Стасенко, А. *Вести. Всеукраинский выпуск* (08.11.2018), №188, 6-7.

31. Гирнык Б., Левковская А. У кого больше всего в офшорах: лидеры – депутат и президент. *Вести. Всеукраинский выпуск* (06.09. 2018), №144, 5.

32. Лысенко, Е. Доллар пошёл в рост. К чему готовиться. *Вести. Всеукраинский выпуск* (26.10.2018), №179, 2.

33. Лысенко, Е. В счётной палате прогнозируют проблемы с зарплатами и соцвыплатами. *Вести. Всеукраинский выпуск* (14.11. 2018), №192 (1295), 2.

34. МВФ надав перший транш. *Урядовий кур'єр* (22.12.2018), №243, 1.

References:

1. Nattall, T. (2017). *Brussels. Europe. The New Dawn. The Economist. The World in 2018. Ukrainian edition. By an exclusive license. Ukrainian week* (06.12.2017), 34-35.

2. Franklin, D. (2017). Chief Editor. *The World in 2018. From the editor. The Economist. The World in 2018. Ukrainian edition. By an exclusive license. Ukrainian week* (06.12.2017), 6.

3. Levkovskaya A., Kyrylovych, H. Children- Informants in Germany and the Spy Scandal in France. *Vesti. All-Ukrainian edition* (26.10.2018),

№179 (1281), 3.

4. 2018 Special 301 Report <<http://ustr.gov/files/Press/Report>>

5. Kudrin, O. Minister of Latvia Raimonds Bergmanis: By Quarreling with Ukraine Russia Made the Biggest Mistake in Its History (printed with contraction). *Uriadovyy Kurier* (03.10.2018), № 185, 3.

6. Quotation of the Day. *Uriadovyy Kurier* (26.09.2018), № 180,1.

7. Kozub, T. “Star Wars” – 2.0:Tramp Is Coming All-In-One. *Vesti. All-Ukrainian edition* (24.10.2018), №177, 4.

8. Farion I. We Are Forced to Live Near Russia. But Be Friends –Aren’t! *Vysokyy Zamok* (7-9.12.2018), № 137, 1,3.

9. Dovhopol, Y. *Ukrinform*, Washington. Ambassador of Ukraine in USA Valeriy Chalyy: I Do Not Have Doubt that USA Will Continue Course On the Support of Ukraine. *Uriadovyy Kurier* (20.11.2018), № 218, 3.

10. Budnyk, O. *Ukrinform*, Ankara. Leader of Crimean Tatars Mustafa Dzhemiliov: Our Aim –the Creation of Platform for Returning Crimea on the basis of Budapest memorandum. *Uriadovyy Kurier* (03.01.2019), № 1, 3.

11. GDP Will Rise, Inflation – Vice Versa. Source: *Uriadovyy Kurier* (26.09.2018), № 180, 1.

12. National Bank of Ukraine <<http://www.bank.gov.ua>>

Cabinet of Ministers of Ukraine <<http://www.kmu.gov.ua>>

13. State Service of Statistics in Ukraine. Express-edition (23.08.2018). 223/04.3 <www.ukrstat.gov.ua>

14. State Service of Statistics in Ukraine. Express-edition (14.11.2018) <<http://www.ukrstat.gov.ua>>;

National Bank of Ukraine. Press-Center <<http://www.bank.gov.ua> – 30.11.2018>

15. Malolyetkova, O.. Ukraine Has the State Budget-2019 in Advance. *Uriadovyy Kurier* (24.11.2018), № 222, 1-2.

16. Drannyk, A. IMF Mission: New Gas Prices or Default. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (12.09.2018), № 148, 4.
17. Drannyk, A. IMF Credit: What We Gave Instead. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (20.09.2018), № 161, 4.
18. Drannyk, A. It Became Known By How Much the Price Increased on Heat As a Result of Price Increase on Gas. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (25.10.2018), № 178, 2.
19. Pysana, N. Gas Price Increased to Avoid Default. *Uriadovyy Kurier* (23.10.2018), № 198, 2.
20. Number of the Day. *Uriadovyy Kurier* (06.11.2018), №208,1.
21. Number of the Day. *Uriadovyy Kurier* (29.11.2018), №225,1.
22. Dunina, A. There is a Shortage for Fat: How Ukrainians Have Become Impoverished. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (12.07.2018), № 120, 4.
23. National Bank of Ukraine <<http://www.bank.gov.ua>>
24. Union Revolt. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (18.10.2018), № 173, 3.
25. Nikylin, A. The Basket of Ukrainian Has Been Admitted As Illegal. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (27.04.2018), 3.
26. Gromov, O. Massive Export of Currency Is Not Seen. *Uriadovyy Kurier* (06.11.2018), №208, 3.
27. Farion, I. Lugansk Separatist Yefremov Was Laundering Money Via Lviv Citizen in Sykhiv. *Vysokyy Zamok* (10-16.05.2018), № 51, 5.
28. Petrova, A. Why Does Yuriy Lutsenko Need Lozkin's Head. Investigation. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (24.05.2018), № 084, 6-7.
29. Markiyan, Y., Kuchkina, A. New-racket: With Spears and Battalions. Who roofs? *Vesti. All-Ukrainian Edition* (06.02.2017), № 020,4.
30. Stasenko, A. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (08.11.2018), № 188, 6-7.
31. Hirnyk, B., Levkovskaya, A. Who has the Most in Offshores: Leaders – Deputy and President. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (06.09.2018), №144, 5.
32. Lysenko, E. Dollar Went Up. For What Should We Be Ready. *Vesti.*

All-Ukrainian Edition (26.10.2018), № 179, 2.

33. Lysenko, E. In Counting Chamber Problems with Salary and Social Payouts are Forecasted. *Vesti. All-Ukrainian Edition* (14.11. 2018), № 192 (1295), 2.

34. IMF Granted the First Tranche. *Uriadovyy Kurier* (22.12.2018), №243,1.